

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Notæ in Caput II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

sæpe cum flammæ saxa non vincerent, magno lignorum labore, & manu ruinas juvabant. *DEVS* omnia de *Chao*, imò de nihilo, dum crearet, evoluit; hi postremi nebulonum, in *Chao* & in nihilum *Bohemie* Regnum optassent redire, & velut rabidi Canes, lapides etiam Templorum mordebant. Ad *Arnestum* redeo; *Piscinas* complures magnis impensis *Arnestus* extruxit, nè quid terræ cultu vacaret, & ubi inutile frugibus solum erat, aquis mergebat; magnum eo tempore piscinarum, quibus nunc abundat *Bohemie* regio, pretium, aded ut solis & delicatis tantum divitibus, more Romano ex piscibus cibi pararentur; id quoque bonum commune, pretiosius apud *DEVM* pauperibus, diligentia sua fecit *Arnestus*.

XVI.
Piscinæ quò-
dam magno
in pretio.

Notæ in Caput II.

Imperatores
ædificati-
bus occupati

Zonaras. To. 3.
Luit. l. 6. C. 2.
Martinus in
Atlante Sini-
co.
Georg. Drau-
dius in Centon.
ad Solin.

Domus arti-
ficiosa.

Imperatores ædificationibus oblectatos. De ea re agit Guido Pancirolo libro de rebus deperditis, & Henricus Galmuth, in ejus Commentario. Vide Lipsium in libris de magnitudine Romana. De Vespasiano Imp. egerente terram in ædificationem Capitolij Podin. L. 6. de Repub. C. 3. ut sanctius, M. Constantinus extulit suis humeris 12. Cophinos rudera in honorem SS. Apostolorum. De ejusdem solio agit Luitprandus. Meliores Imperatores Sinici ædificatores fuerunt. De Adriani muro per Britanniam ducto vide Draudium, apud eundem maximas ædificationes, præcipue Palatiorum, invenies.

Domus Electorum Pragæ. Describit has *Dubr.* l. 22. hist. nominatim de Saxonie Duce: Ipse verò Saxonie Dux, inquit, occupatâ juxta pontem Pragensem de consensu Caroli areâ, domum sibi à fundamentis excitavit, præter cætera vivarijs vitreis usque ad supremam contignationem subductis, ut pisces in illis natantes commodius à prætereuntibus conspici possent, adornatam, &c. Nonnulli Ducum, &c.

Tina

Tina præclaros Viros genuerit. *In ijs numero-
rantur Wenceslaus Sturmius a S. P. Ignatio in Societatem IESU
admissus, primus Provincie Bohemia Professor, scriptis in Patria con-
tra hereticos editis clarissimus. Ex eadem Vrbe fuit R. P. Vitus
Paeha S. J. magna olim apud Moravos Proceres autoritatis vir;
apud Waldsteinium item Fridlandia Ducem omnia poterat, eiq; pri-
mam suam felicitatem Dux gratissimus solebat adscribere. Tinam
quoq; Patriam habuit Simon Brensius Archiepiscopus Trapezuntinus
& suffraganeus Pragensis, vir autoritate & fide in Cæsarem Ferdi-
nandum II. spectatissimus. Indidem orti fuere duo Flaxij, alter Me-
tropolitana Ecclesie Decanus; alter Societatis nostre Sacerdos, in con-
vertendis ad Fidem Catholicam Pickarditis felicissimo labore versa-
tus, cuius etiam in manibus, venerabilis hostia loco, caro est visa, dum
eam dubitanti, aut potius hesitanti Catechumena porrigeret, ut narra-
vit R. P. Chanowsky in libro de Bohemia nuper vulgato, Plures
Tineses viros egregios adducere possem, sic unus pro omnibus, qui in
Aula Cæsaris vivit, vir prudentia, nomine litterarum, & lingua-
rum peritiâ clarissimus, cui Tina solum natale fuit.*

Tincensium
gloria.
Ribad. in Cæs.
talogo Scriptor.
S. I.

In vestigio Hei-
timsa Pia.

M. S. Viti.
M. S. Glacense.
A. 1304.

A. 1304.

Silvæ & Ar-
ces aptæ Pal-
ladi.

Arces vetustate collabentes renovari. *Addi-
tur in Manuscriptis Arx ab Arnesto condita Trochosomenis, aliud
M. S. vocat Trohosomenis; qua illa sit, nescio, nullam hoc nomine
licuit invenire. Hagek enumerans Arces ab eò conditas, hanc omi-
sit. Forsitan est Rohozecensis, vel ut nunc vocant, Rohoficensis
latronum postea sub Wenceslao Cæsare receptaculum. Kyge Pagus
unde appellatus sit, habes apud Hagek. Probabile videtur eum
pagum Pragensi Ecclesie ab Arnesto donatum. Accepit enim has di-
visiones hereditate Arnestus ad Auwal montem natus, ut antè narra-
vi.*

Studijs vacare liberiùs. *In silvis & arcibus ab ho-
minè consuetudine remotis optimè lucubrationes procedere suo exem-
plo docet junior Plin. L. 1. totâ Epistolâ 6. Experieris, ait inter alia,
non Dianam magis, quàm Minervam montibus inerrare, &c.*

Arcium in
Patria utili-
tates maxi-
mæ.

Loco cit.
Caesar l. 7. de
bello Gallico.
Hirrius lib. de
bel. Alexan-
drino.
Appianus de
bello Punico,
Livius l. 3.

Arcium de-
fensio.

In Politicis dis-
sertat. Lib. 19.
1090 disertat. 4.

Patriam his quoq; præsidijs egere. Qui pa-
rùm in Politicis versati sunt, putant in regione suspecta, Arces per-
mittendas non esse, ac dirui oportere. Falluntur enim verò luculenter,
& omnium, quos unquam legerim, Polemicorum, & meliorum Politi-
corum sententijs confutantur. Nam si de limitaneis primùm loqua-
mur: quis tam improvidus militiae Dux, qui eas existimet diruen-
das, quæ aditum hostibus præcludunt, nobis semper patent, ad rece-
ptum? potius, si antè non fuerint, sunt adificandæ. Caletum cum
haberent Angli, dicebant, se Claves Gallia ad cingulum alligatas
gestare. Univerſim de arcibus sic sensit Aristoteles l. 7. Politic. C. 11.
Arces muniendas non esse censere, simile est, ac si quis regionem
quærat hostibus expositam, & loca montosa circumcidat, ut scili-
cet facilius hostes impunè possint volitare. Vide plura apud eun-
dem in hanc sententiam prorsus divina. Alterum Arcium genus in
Patria his rationibus fere defendi potest. 1. Arces hostilè in Patriam
ingressum debilitant, ut ait Aristoteles. 2. Parvis copijs defendun-
tur, ut Iulius Caesar magnus belli Imperator notavit. 3. Imminentibus
periculis ad eas confugitur, neque patria divitijs omnibus
spoliatur. Ita Hirrius. 4. Hostis delassatur. Sic Appianus. 5. Dum
hostes eas oppugnant, nos beneficio temporis uti possumus, sic
Livius. Sed objicies: infidelitate Ministrorum arces traduntur,
hostes in Patria nidificant, regio ipsa suspecta est, &c. Respondet
Ammiratus: si Minister tuus Te prodere velit, nullum esse remedium.
Nemo unquam dixit: Exercitum contra hostem non esse alendum;
& tamen facilius exercitus universus ad victimam duci potest, &
prodi ab infideli armorum Ministro, quàm simul omnes arces hosti tra-
di. Adde, quòd si pauculas retineas arces, regionem simul retineas, ut,
neq; si velint, omnes à fide subditi possint desciscere, facilius autem sine
arcibus desciscunt. Hæc omnia accuratissimè probavit Scipio Am-
miratus Politicorum Princeps, suadetq; nullis omnino munitas arces
unquam diruendas, multòq; minus, postquam eas ab hoste tuo sanguine
recuperaris, deserendas. Idem tacite efficacissimèq; Machiavellum
errasse ostendit, qui diruendas Arces esse censuerat. Sed plura alia
Machia-

Machiavelli in Politicis errata egregij Authores demonstrant. *Quid* Poffwinus in
hactenus Belgium tot hostibus cinctum, quid Sabaudiam, quid Hol- Judicio de
landiam invictam præstitit? certe nullum hostium votum majus, Machiavello,
quam omnes, in terra nō sua, Arces & munitiones perire. Putat Am- Lips. in Polit-
miratus hāc unicā Arte Romanos Orbem terrarum occupasse, quod ticu.
Arces, limitēsq; munire optime sciverint, ut, quod semel adepti sunt, Loc. cit.
nunquam facile dimiserint, longius semper ac longius serpentes; cūm
contra Septentrionales populi, munitionū ignari, impatientes ad ob- Tacit. l. 19.
sidionem longam, & deniq; in defendendis ijs, infalices sint, quod exem- Annal
plis omnium atatum, atq; etiam nostrā posse[m] comprobare. Chromerus in
hist. Polen.

Manu ruinas juvabant. *Id apparuit in arce Nova*
Regis Wenceslai, quam Pragenses tanto odio diruere, ut solo dili-
genter equato, nullum lapidem lapidi cemento connexum reliquisse
dicantur, quanquam id non odio religionis, sed Regis factum. Idem
in Sedleczeni, alijsq; Cœnobys, idem in Aulæ Regiensi perpetrarunt.
Non enim incendio rabiem suam exsatiarunt heretici, sed (ut Tra- Hist. Bohem.
ditio illius Monasterij habet) Pragā advexere quasdam machinas, C. 36.
quibus rudera ab incendio relicta deicerentur. Corruit tum illud Regium O-
Opus, quod Cœnobiorum Miraculis in hist. Bohemia accenset Æneas pus in Cœno-
Sylvius: Ambitus enim erat, qui hortum clauderat, in cujus la- bio Aulæ Re-
teribus totum Vetus, Novūque Testamentum, à Genesi usque ad giæ dejecit
Apocalypsin ad verbum, in Tabulis grandibus litteris elegantē hæresis.
descriptum legebatur, eā perspectivæ ratione, ut litteræ quò altiùs
irent, paullatim crescerent, totaque à summo deorsum lectio fa-
cilis præberetur. Hoc decus Hussitarum rabies delevit. Ita
Silvius.

Piscinas complures magnis impensis Arne-
stus exstruxit. *Ejus rei artem discere Arnestus poterat, in*
paterna ditone Pardubicensi, in qua una quadringenta præter pro- Siransky in
pter piscine numerantur. Non postrema est apud Bohemos œco- Repub. Bojem.
nomiæ pars hæc cura Piscinarum. Scio non satis ab Exteris intelli- C. 2. §. 5.
gi, quid piscinarum nomine intelligatur; qui non viderunt, per igno- De Piscinis
rantiam lacus esse putant, ut ipse audivi. Sunt autem arca quedam in Patria,
earumque
commodia.

ingentes & profunda, magno operarum labore effuso solo, pleraq; latitudine tantâ, ut plures hora ad obeundum, aliquando medius etiam, dies, requiratur; minima sunt, qua mediâ horâ, aut horâ unâ possunt obiri. Hæ (ut dixi) area declives aggeribus manufactis, & plerumq; lapideâ maceriâ, castrorum more, muniuntur; inducitur aqua, non mortua, sed perpetua, & qua recens semper possit succedere, induuntur deinde Cyprinorum, seu Carpionum familia multa (juxta piscinae magnitudinem & pabuli proportionem) ex his proles suo tempore in alias piscinas transferuntur, dum ad justam magnitudinem crescant, fiântq; vendibiles. Nam piscina omnes sic aptata sunt, ut, cum Dominus jubet, aqua emittatur, & pisces relinquuntur in seco. Suavissima est piscium Bohemicorum caro, quod non aquâ lacustri & stagnante, sed vivâ & novâ semper affluente, vivunt & gignuntur. Adest quoq; in piscinis anatum, anserumq; Silvestrium (aliquando, sed rarissime cyenorum) ac taterarum avium, quæ gaudent aquis, ingens copia, letissimumq; Domino præbet aspectum, cui, velut fruges, pisces certissimi nascuntur. Scio Dominorum non paucos, quos annis aliquot aureorum millia ex piscinis percepisse; parvâ, aut nullâ suâ potius impensâ. Ita fit, ut nulla terra pars inculta relinquatur; tellus enim inutilis & palustris, piscinis destinatur. Facundias piscium mirabilis tum Carpionum, tum Luciorum, Percarum, &c. ex quibus Lucij, cum ad piscinam neq; aditus aliunde, neq; exitus piscibus pateat, tamen semper, dum aqua è piscinis dimittitur, magnâ copiâ (majore & nondum cognito satis arcano nature) inveniri solent, non impulsu, sed spontè & sinè cura nati. Eorum optima caro semper comeditur, & semper habetur.

Hanssius
Haugwicius
Bava Moravus
in Vita Ioan.
Dubravij.

De piscinarum cura & cultu scripsit accuratè Joannes Dubravius Episcopus Olomucensis, qui Moravos piscinas adfœare docuit. Est autem memorabile, nullum omnino fluvium Bohemiam ingredi, sed omnes domi nasci fluvios, ex patris montibus, velut si viverent, salientes. Hinc ea piscium salubritas, non alteri terr. facile communis.

Hæc de piscinis allata, si quis aberrantia & abhorrentia ab Arnesti vita putat, multum fallitur: Arnestus enim ex Pauperum amore, atq; etiam magnificentia perpetuo studio, Piscinarum in Bohemia

hemia maximus author, seu propagator ab Antiquitate nominatur, quo beneficio crudelissima fami (quæ ejus tempore Bohemiam vexavit) consuluit, atq; etiam in posterum providit.

QUATUOR COE- NOBIA AB ARNESTO CONDUNTUR.

Primum ad Montem Sacz-
kam Cœnobium.

CAPUT III.

Philippus Alexandri Pater, cum gloriam ex novis quibusdam, & antè ignotis studijs quæreret, Urbem condidisse dicitur peregregiam, in quam omnes nequam, perditos, nulliusque frugi homines, undique maximis præmijs invitatos includit, & Poneropolin, quasi improborum urbem diceret, ex re ipsa appellavit. Ridiculum inventum, laudabile tamen, si colligi ex Orbe universo unum in coetum improbi possent, ubi, nisi seipos, neminem vexarent; nunc quia numero ferè boni vincuntur, plures Poneropoles, quàm Agathopoles per universum Orbem sparsas invenias. Meliore exemplo Plotinus Platonius, Philosophus solis urbem in Campania condere parabat, quæ Platonis legibus (ab eo in libris de Republica latis) uteretur, sed facultatem ejus urbis condendæ nunquam à Gallieno Cæsare, infelix Philosophus, potuit impetrare. Felicissimi habendi sunt ij, qui religiosissimum hominum cætus, & quandam veluti coloniam cœlitum, &

Civitas Poneropolis,
Plutarch lib.
de curiosis

Baron. A. Chr.
264. in An-
nal. Ecclesiast.

Multitudo
Religiosorum
in angusta
Bohemia,

Rem-